

VEČERNI LIST

Posamezna številka 60 vln.

NEODVISEN DNEVNIK

Posamezna številka 60 vln.

Cene po pošti:

za celo leto . R 84—
za pol leta . R 42—
za četrt leta . R 21—
za 1 mesec . R 7—
Za Ljubljano mesečno 7—

Uredništvo in uprava:
Kopitarjeva ulica št. 6
Uredn. telefon št. 50

Milijonarji naj zidajo hiše!

Milijonarji in banke morajo zidati hiše zase in svoje
uslužbence.

Ljubljana, 7. aprila. V včerajšnji seji je Deželna vlada soglasno sklenila sledeči sklep: navedbe proti stanovanjski bedi. Po tej novi naredbi sme stanovanjska komisija odnovevati stanovanja v tujih hišah: 1. vsem, ki imajo nad en milijon premoženja; 2. uslužbencem vseh bank, denarnih zavodov, zavarovalnic in večjih gospodarskih podjetij; 3. vsem tujezemskim zavarovalnicam, bankam itd.

S to naredbo hoče vlada prisiliti vse milijonarje in vse bančne zavode, da zidajo hiše za stanovanja; prisiliti pa hoče tudi vse tujezemske kapitalistične družbe, ki imajo sedaj pisarne v tujih hišah, da si

sezidajo lastna poslopja za pisarne in stanovanja uslužbencev.

Graditi se bodo morale hiše še letos, če nočejo, da bodo vrženi na cesto.

Glede uslužbencev teh zavodov pa pravi vladno poročilo izrecno: Naredba sama pa obsega več določb v varstvo uslužbencev denarnih in gospodarskih zavodov, tako da isti ne bodo trpehi nobene škode, če bodo zavodi pokazali dobro voljo, delati v smislu vladne naredbe. Vladna naredba izrecno štiti uslužbence, če bi jim podjetje iz tega vzroka hotelo odpovedati službo.

Iz srca pozdravljamo ta odločni korak naše deželne vlade, ki je s tem pokazala dovolj socialnega umevanja.

Naše stranke.

Na včerajšnjem zboru zaupnikov v »Unionu« je dr. Korošec med viharjem odobravanjem označil naše strankarske razmere. Dr. Korošec je naše stranke označil tako sijajno, da je prav, če ta del njegovega govora objavimo našemu delavskemu ljudstvu.

Najprvo je obdelal takozvane samostojne, to je: tiste kmete, ki menijo, da kot delovni ljudje morajo vleči barko kapitalistov.

»Mi ne sovražimo samostojnežev in jih ne odbijamo. Kajti samostojneži v resnici na sebi nimajo nič samostojnega. Kar imajo dobrega na svojem programu in na svojih močeh, to imajo od nas. A niti to ni njihovo, kar imajo slabega. To so namreč pobrali — od liberalcev, iz liberalnih vrst.«

O liberalcih, ki krošnjarijo sedaj pod imenom demokratov je povedal to-le sodbo:

»O liberalcih bi ne smel pravzaprav niti govoriti. Kajti latinski pregovori pravi: De mortuis nil nisi bene. O mrtvih ne smeš nič govoriti razen, kar je dobro. Zato bom skušal jaz najti na njih vsaj eno dobro potezo, eno veliko potezo. Taka poteza je, da so v zadnjem času — zopet izpremenili svoje ime. (Smeh.) To je njihovo največje dejanje, da so se prekrstili že tolikokrat — v takozvane demokrate. Dosedaj še noben naslov ni odgovarjal bistvu in programu te stranke in njenemu delovanju in tako ne odgovarja tudi sedanjí naziv. Jud ostane Jud, če se tudi trikrat prekrsti. Mislim, da prav tako tudi liberalci ostanejo liberalci, pa naj si tudi vsako leto izpremenijo svoje ime. (Veselosť.)

Pri nas doma se pojavlja ta stranka s tem, da nas pridno napada v listih, da nas napada po shodih in da razbija naše shode. To je njeno delo doma, ki ga vidimo dan za dnem. Tudi v Belgradu so nam tako prijazni. Tudi tam ne obstoji njihovo delo morebiti v ustvarjanju velikih zakonov, tudi ne v iziščenju korupcije v naši državi, ampak nasprotno: njihovo glavno delo je korupcija in napadanje drugih poštenih strank.

Pokazali so, čeprav so se prekrstili, da so njihove kosti ostale stare. Kakor so se v Ljubljani vezali z Nemci in nas napadali, da nismo Nemcem dovolj prijazni, kakor so v Gradcu ob času naše obstrukcije moledovali za nemško pomoč, tako misli ta mala stranka tudi sedaj, da je treba najti pokroviteljev pri Srbih. Zato nas v Belgradu denuncirajo in opravljajo. Toda vse to jim nič ne pomaga; tudi Koroščeve bluze, modrci in puder jim ne bodo nič pomagali. (Živahna veselosť.) Nas ne bodo odtrgali od Srbov, mi ostanemo zvesti poštenim srbijanskim strankam, kakor sem prepričan, da ostanejo tudi oni nam zvesti. (Živahno odobravanje in ploskanje.)

Prepričan sem, da bo prej prišla smrt v liberalno stranko nego nas bo odtujila od poštenih srbijanskih strank. Samo eno je, kar nas žali, kar nas boli in kar moramo tu tudi odkrito povedati, in to je, da so se tega lažnjivega denunciranja, te grde, ograbne gonje, tega strastnega napadanja, intrigantstva in hujškanja udeleževali v prvi vrsti kot voditelji liberalni poslanci z zasedenega ozemlja. (Ogorčeni klici: »Fej! Sramota!«) Mi smo mirno gledali, ko so se ti zastopniki naših bratov v zasedenem ozemlju potili po belgrajski kaldrmi (dobrih cestah) za minljivo dobrino svojih lastnih žepov. Sedaj pa, ko napadajo nas, ko nas hočejo odtujiti od naših srbijanskih bratov, ko hočejo zanesti sovraštvo med slovensko in srbjsko ljudstvo, moramo povzdigniti svoj glas in reči, da nam je žal, da so se ravno zastopniki iz zasedenega ozemlja tako spozabili, da so zašli na najgrša pota strankarskih strasti.«

Kratko, kakor zasluži, je označil notranjo in zunanjo vrednost Kristanove socialpatriotske socialne demokracije:

»O samostojnežih in liberalcih sem govoril. Sedaj pridejo socialpatrioti na vrsto. Vi veste, da je sv. Peter Kristusa trikrat zatajil, predno je petelin dvakrat zapel. Jaz mislim, predno bo g. Kristan tretjič prišel na ministrski stolec, ga bo za-

tajil zadnji socialpatriot, da socialistične stranke takrat sploh več ne bo.« (Veselosť.)

Na koncu je dobro in odločno povedal naše stališče napram komunistom:

»Za edino resnega nasprotnika, s katerim se moramo baviti, smatram s svojega stališča samo komunistično stranko. Pa tudi komunistov se naša stranka ne boji. Mi hočemo zemljo in teren, na kojem stoterem stojimo. Da v tem oziru nismo plašljivi, ampak odločni, da se borimo tudi s to stranko, ki ji ne odrehamo socialnega mišljenja, to nam kažejo današnje resolucije, ki se bodo prečitale.

Mi smo prepričani, da je samo izobrazba človeške družbe zmogla dati človeški družbi res trajni mir in red. Kdor hoče mir in red, kdor hoče sploh blagor našega ljudstva in naše države, se mora približati naši stranki. Liberalna zdravila, ki znajo zdraviti, so postala voda, ki je neužitna in škodljiva. Samostojna zdravila, samostojni program so kakor Marijacejske kapljice ali Elsa-Fluid, ki mogoče nič ne škodi, gotovo pa tudi nič ne koristi. (Veselosť.) Boj prihodnosti, boj, ki se bo resno bojeval med strankami, je samo boj med krščanskim socializmom in med komunizmom. Mi hočemo krščanske kmete in delavce, mi hočemo krščansko inteligenco! Tukaj bomo postavili svojega moža da ohranimo red v človeški družbi pri nas.« (Klici: »Tako je, živjite!«)

Krščansko ljudstvo govori.

ZBOR ZAUPNIKOV LJUDSKE STRANKE.

O tem zboru zaupnikov, ki se je včeraj vršil na tako veličasten način, in ki so nanj poslale tudi naše delavske organizacije stotino svojih najboljših članov, moramo obširneje poročati. To se nam zdí potrebno prav posebno radi tega, ker je zbor sprejel mnogo načelno važnih resolucij, ki pomenijo odločno socialno smer našega krščanskega ljudskega gibanja, odločno smer v smislu dr. Krekovihih naukov.

Na zborovanju se je najprvo proglašala volja kršč. organiziranega ljudstva, da se strne z organiziranim krščanskim ljudstvom na Hrvatskem v eno celoto.

Druga važna zahteva, ki je bila sprejeta, je: velika samouprava (avtonomija) slovenskih dežel.

Posebno važne so socialno politične resolucije, o katerih smo poročali že včeraj. Pa tudi danes moramo v organizacijski številki navesti glavne naše socialno politične zahteve. O tej stvari bomo morali še pisati, ker je naša socialno politična smer tako važna, da jo mora poznati vsak naš organiziran in neorganiziran somišljenik.

Na včerajšnje zborovanje zaupnikov je došlo nad 2500 zaupnikov. Zborovanja so se udeležili ministri dr. Korošec, dr. Jančič in Roškar, poslanci Jugoslov. kluba in zastopnika Hrvatske pučke stranke dr. Šimrak in Barič, predsednik deželne vlade dr. Brejc in poverjeniki.

Zborovanju je predsedoval dr. Korošec, ki je poročal o notranjem in zunanjem položaju države ter o razmerju SLS do drugih strank. O vprašanju naših državnih mej je izvajal: Demobilizacija naše vojske dokazuje upanje vlade, da se bode vprašanje naših mej rešilo sporazumno. Nočemo vojne, čeravno bi bili zanjo bolj usposobljeni kakor sosedne države, ne izvzemši Italije; hočemo mir, ki bo trajen le, ako bo slonel na načelih pravice in medsebojnega spoštovanja. Z ozirom na očitke zadnjih dni, da je vlada popustljiva v vprašanju Reke, je dejal: Ako je kdo kriv, ni to ne naša stranka, ne sedanja vlada, ampak oni, ki nam očitajo sedaj popustljivost, da bi prikrili svoje lastne grehe: gotovi ljudje so naše najsrčneje zahteve imenovali slovensko megalomanijo in niso hoteli, razen v oficialnih izjavah izgovoriti niti imena Gorice, niti Trst, niti Istra. Danes treba samo na novo poudarjati, da ostanemo zvesti našim bratom na zasedenem ozemlju. Ti naši bratje nam ostanejo kakor nevesta, na katero misli ženin vsak dan in po

Slovenski komunisti v službi laškega imperializma.

Gorica, 5. aprila 1920.

Slovenski komunisti v zasedenem primorskem ozemlju so razvili najživahnejšo agitacijo. Kakor znano, so se združili z Italijani v skupni delavski zvezi za Julijsko Benečijo. Vsak petek izdajajo v Trstu dobro urejan list »Delo«, katerega bruhajo v velikih množinah med naše ljudstvo. Voditelj slovenskega dela komunistov je dr. Tuma, ki urejuje tudi glasilo komunistov »Delo«. Zanimivo je, da je dr. Tuma mož, ki vsako lepšo spomlad — in letos je čudovita spomlad na Goriškem — prelevi svoje prepričanje. Enkrat kandidira na programu stare Gregorčičeve sloge, drugič na programu narodno-napredne stranke, tretjič je socialist in najrigoznejši pristaš Marksa, obenem pa dober slovenski nacionalist. Danes je pa zašel v vrste tretje internacionale, brati se z italijanskimi nezadovoljnimi in pozablja, kaj je našemu ljudstvu na Primorskem prvo, namreč politična in narodna spojitve z Jugoslavijo, kar je tudi prvi in glavni pogoj gospodarskega obstanka.

Komunisti so razvili v slovenskem delu zasedene domovine živahno agitacijo potom shodov. Le zanimivo je, da je njim dovoljeno to, kar ni dovoljeno drugim slovenskim strankam na Goriškem.

Danes obstoji za Goriško resna nevarnost, da precejšen del našega naroda odtuji narodu in mu vcepí v srce, mesto ljubezni do domovine, brezdomovinstvo.

Slovenski komunisti v zasedenem ozemlju so danes — in to trdim popolnoma premišljeno — najhujši škodljivci našega naroda.

To svojo trditve podpiram še z dejstvom, da italijanska vlada posredno in celo neposredno podpira komunistično gibanje med goriškimi Slovenci, ker hoče razbiti in razcepiti naše skupne narodne sile v zasedenem ozemlju in obrniti pozornost našega naroda na druge fantome, mesto da bi zbrali svoje sile za odrešenje.

Pred dnevi se je zgodil v Gorici zanimiv slučaj. V Gorici je zborovalo slovensko učiteljsko društvo. Na tem zborovanju je staval nekdanji najžilavejši agitator narodnonapredne stranke nadučitelj v Mirnu Urbančič predlog, naj društvo korporativ-

no vstopi v italijansko komunistično delavsko zbornico — »Camera del lavoro«. Žal, da bi tu predlog kmalu prodr. Sedaj študira to vprašanje poseben odsek in na prihodnjem zborovanju bo padla odločitev. Upati je, da bodo trezni in razsodni ljudje med našim učitelstvom spoznali zanjko, ki jim jo stavi italijanska vlada in bo ta predlog propadel.

Vsa stvar — tako nerazumljiva — postane takoj jasna, če pomislimo, da je italijanski profesor dr. Bones šolski nadzornik za slovenske šole v goriškem okrajnem glavarstvu in da je ta dr. Bones tajnik komunistične »Camera del lavoro«. A najdimo prijatelja in zaupnika dr. Bonesa pa je nadučitelj Urbančič. Te dni je dr. Bones nadzoroval šole na Goriškem, nastopal je povsod zelo prijazno in naglašal, da je tajnik komunistične delavske zbornice ter tako delal propagando za svojo stranko.

Tu ni treba preveč bistroumnosti do spoznanja, za katerim grmom tiči zajec. Zakaj je italijanska vlada postavila ravno italijanskega komunisto za slovenskega šolskega nadzornika, čemu je služil dr. Bonesov agitacijski pohod in zakaj je staval Bonesov prijatelj Urbančič svoj predlog.

Italijanski imperializem se torej poslužuje komunizma, da razbije našo narodno falango na Goriškem. To je sedaj najhujša nevarnost za nas, kateri moramo obrniti vso pozornost.

Vprašamo sedaj jugoslovanske komuniste onstran premirne črte (v Sloveniji): Kaj pravijo oni h komunistični agitatorični taktiki na Goriškem? Ali ne vedo, da sta narodna kultura in narodni individualizem podjarmljenega in zatiranega naroda vsaj toliko vredna, kot komunistične socialne reforme, ki vise v zraku; dr. Tuma pa, ki propoveduje socialno revolucijo med primorskimi Slovenci, pa vprašamo, ali ve, da so na vsem slovenskem Goriškem samo tri veleposestva, ob katere bi zadela socialna revolucija, oziroma socialna reforma, in da imajo vsi goriški slovenski kmeteje premalo — ne pa preveč zemlje za svoj življenjski obstanek. Zato je zanje potrebna komasacija (= zlaganje zemljišč), ne pa revolucija in razkrajanje.

Spreglejmo nevarnost!

ZA REKO.

LDU Zagreb, 7. aprila. Ker prihaja rejsko vprašanje v definitivno fazo, je sklenil tukajšnji medstrankarski odbor, v katerem se nahajajo zastopniki vseh strank in političnih skupin, da organizira v Zagrebu veliko manifestacijsko skupščino, ki se bo vršila v nedeljo ob 10.30 z namenom, da prepreči nadaljnje popuščanje v jadranskem vprašanju. Kakor se poroča, bodo take skupščine tudi v Belgradu, Nišu, Osijeku, Sarajevu in Splitu. Na vseh teh skupščinah se bo odločno poudarjala zahteva Reke in njene pristojnosti, ki sta za nas življenjske važnosti.

VOJNA POSOJILA NA ČEŠKO-SLOVAŠKEM.

LDU Praga, 7. aprila. (ČTU) Na današnji narodni skupščini se je predložila vladna predloga, po kateri se titr i vojnih posojil bivše avstro-ogrske monarhije vzamejo iz prometa in po kateri se odreja naknadna konskripcija.

Širite „Večerni list“!

katere pride, kadar bo domače ognjišče trdno dograjeno. Z ozirom na strankarski boj je ostro obsodil taktiko slovenskih demokratov, odtrgati SLS od srbijanskih strank z denunciacijami. Prepričan sem, da je dejal govornik, da bo prej doživel demokratska stranka svojo smrt nego nas bo odtujila poštemim srbskim strankam. SLS je stranka reda in se bo borila proti vsem prevratnim strankam. Izvajanja dr. Korošca je zbor viharno odobral.

Dr. Mohorič je poročal o strankinih političnih smernicah. SLS stoji odločno za edinstveno državo, v interesu edinstva in dobre uprave in z ozirom na različni zgodovinski razvoj, različno kulturno stanje in različne gospodarske predpogoje pa zahteva, da se pusti zemljepisno, kulturno in gospodarsko enotnim pokrajinam državi potrebna samouprava z lastnimi ljudskimi zastopi. Kar je za okrepitev države potrebno, mora pa biti skupno.

Tajnik dr. Kulovec je poročal o organizaciji SLS. Stranka stoji na stališču vzajemnosti stanov in organizira somišljenike v stanovsko-političnih organizacijah. V najbližnjem času se bo SLS tudi formalno spojila s Hrvatsko pučko stranko v pučko stranko z edinstvenim vodstvom.

Poslanec Brodar je poročal o gospodarskem programu stranke. Stranka je za progresivni davčni sistem. Zadrugništvo je eno glavnih opor delavnega ljudstva, zato mora država zadrugništvo podpirati. Izvoz poljedelskih pridelkov mora dobiti izključno zadrugništvo v roke.

Socialno politične zahteve.

Zbor je vse resolucije politično programatične, socialnopolitične in organizacijskega odseka sprejel soglasno.

Soglasno se je izrekel za žensko volilno pravico, za zborovalno in združevalno svobodo, za ustanovitev kmetijskih in delavskih zbornic, za soudeležbo uslužbenčev industrijskih podjetij na dohodkih in pri upravi industrijskih podjetij; za socializacijo premožgovnikov, rudnikov in plavžev in za uvedbo splošnega socialnega zavarovanja.

Zbor se je zaključil z ostro protestno resolucijo proti italijanskemu imperializmu.

Za načelnika stranke je bil izvoljen dr. Korošec, ki mu je zbor priredil viharne ovacije, za podnačelnika prof. Bogumil Remec, poverjenik za notr. zadeve. Zborovanje je trajalo od 10. ure dopoldne do pol 2. ure popoldne. Popoldne so se vršili občni zbori delavske zveze, Jugoslovanske kmečke zveze in Jugoslovanske obrtne zveze.

M. Cankar:

Organizacija kršč. delavstva v Ameriki.

KRANJSKA SLOVENSKA KATOLIŠKA JEDNOTA V AMERIKI.

Naše časopisje točno poroča o vsakem delavskem gibanju v sosednjih državah, tako, da smo točno poučeni o delavskih razmerah v Nemčiji, v Avstrijski republiki in drugod, kar je popolnoma prav, da ne zapremo okna, skozi katero gledamo v svet. Tudi o gibanju slovenskih delavcev v Nemčiji zaide sem in tja kakšna notica, ki nam pojasni položaj naših ondotnih bratov. Le o naših rojakih in njihovih organizacijah onstran velikega oceana bolj malo

čujemo — kar pa nikakor ni prav. Dobro bi bilo, ako bi se bolj od blizu seznanili z delavskimi organizacijami v Združenih državah. Saj je splošno znano, da so Amerikanci zavedni in praktični ljudje. Nas seveda zanimajo predvsem organizacije, ki stoje na krščanskem stališču.

Da bi bili slovenski delavci v Ameriki enotno organizirani, to seveda tudi ne gre; svobodomiselnosti teror je, kakor se zdi, tudi tam precej hud. Zato so tudi tam ločeni po svetovnem naziranju. Pred sabo imam Glasilo KSKJ. (beri: Kranjska Slovenska Katoliška Jednota), ki je glasilo članstva, organiziranega v KSKJ, ki stoji na pozitivnem krščanskem stališču. Ta Jednota združuje pod svojim okriljem do 140 krajevnih društev, ki delujejo po vsej širni Ameriki. Po slovenskih naselbinah, kjerkoli je več Slovencev skupaj, imajo svoje krajevno društvo, tako nekako, kakor ima naša JSZ svoje skupine, samo da imajo naše skupine predvsem značaj strokovne organizacije delavstva, med tem Jednota društev združuje v neko enoto podporne organizacije in izobraževalna društva. Vse delovanje Jednote in njenih krajevnih društev se vrši strogo v demokratičnem duhu. Vidi se, da jim demokratizem ni fraza. V tem oziru je marsikaka razprava jako zanimiva in kaže zrelost naših ondotnih rojakov. V vseh važnejših zadevah, ki se tičejo matere Jednote, odločuje konvencija ali pa celokupno članstvo, ki glasuje potem svojih krajevnih društev. Večina odloča. Celotno v slučaju povišanja plače, za katero je prosil glavni tajnik Jednote, je glasovalo vse članstvo in, kar je značilno, je glasovala večina proti povišanju.

Vredno je omeniti, da opravlja glavni tajnik tudi blagajniške posle in ima pavšalno plačo. Ako ne more vsega dela sam opraviti, mora pomožno osebje plačati sam iz svojega žepa. Pač čisto po ameriškemu, da se plača delo in ne čas. Jako umestno se mi zdi tudi to, da Jednota polaga javne račune na ta način, da Glasilo Jednote prinaša poročila o finančnem stanju Jednote. Na ta način sleherni član in članica lahko vidi, kako se gospodari z njihovimi novci, kar je gotovo jako umestno in spodbudno za članstvo.

Glavni urad Jednote je v Jolietu. Glasilo se pa tiska v Čikagi. Koncem leta 1919 je štela ta organizacija 11.885 članov, kar je pač razveseljujoče dejstvo, ako vidimo, da so naši bratje in sestre tudi v svobodni Ameriki ostali zvesti veri in narodu. Sploh se vidi iz njihovega Glasila, da vlada med njimi prava bratska ljubezen, saj se tudi med sabo dosledno nazivajo bratje. Njihovo Glasilo prinaša redno vesti iz Jugoslavije. V eni zadnjih številki prinaša poziv na krščanskomisleče Slovence v Ameriki, naj bi zbrali za krščansko socialno delavsko organizacijo v stari domovini nekak fond, da bi našo organizacijo podprli. Socialni demokrati imajo baje že precejšnjo svoto zbrano za svoje sodruge v Jugoslaviji. Sicer se mi ne smemo zanašati na na ameriškanske rojake in njihove dolaje, ko so že itak jako veliko žrtvovali za našo Jugoslavijo. Opirati se moramo le na svoje pošteno delo in zavest našega krščanske mislečega delavstva. V isti številki prinaša Glasilo tudi članek Antona Komlanca iz jubilejne številke: »Naš boj za svobodo, mišljenja in svobodo organizacije.« Sploh se zdi, da so naši rojaki jako pričrtovalni in zavedni ter store vse, da se med ondotnimi Slovenci katoliška in

narodna zavest ohrani in poživlji. To nam mora biti v vspodbudo, da se tudi mi bolj številno organiziramo. Na vsak način bi bilo želeli med našimi delavci in delavkami naših nočel še več zavesti. Pa tudi drugi bi morali imeti malo več zmila za našo stvar, saj je vendar žalostno, da je ameriška katoliška delavska organizacija skoro tako močna, ko naša organizacija v stari domovini. Išči vzroka!

Ali ste še socialisti?

KRŠČANSKI IN BREZVERSKI SOCIALIZEM.

Komunizem se je začel širiti po Sloveniji. Stvar ni tako nevarna, če bo ljudstvo opozorjeno na bistvo komunizma, če bo poznalo razloček med krščanskim in brezverskim socializmom. Na Goriškem laška vlada podpira komunistično gibanje med slovenskim ljudstvom. Slovenski komunisti izdajajo list »Delo«, ki propagira komunistične ideje.

Z ozirom na to je napisal duhoviti župnik in socialni delavec Ivan Rejec v »Zborniku«, ki ga urejuje on, članek o socializmu.

Iz tega članka — ki je sicer nekoliko učen, a poučen — naj navedemo nekaj odstavkov:

»Krivica najbolj grobe vrste je, če socialistični žurnalisti — kakor n. pr. pisec uvodnega članka v 1. številki »Dela« — podtikajo krščanstvu, kakor da ni hotelo vse socialne zlorabe in krivice kriti z božjo avtoriteto. Take blasfemije more pisati le, kdor proti boljši vednosti dejstva potvarja, ali pa kdor popolnoma nič ne ve o socialnem delu katoliške cerkve izza njene obstanka, in nič o dejavnosti krščanskega socializma v dobi zadnjega veka na Angleškem, Nemškem... in tudi na Slovenskem. Brez vsakega pretiravanja rečem, da je en sam red katoliške cerkve, red usmiljenih sestršč obrisal z lic trpečemu človeštvu več solza kot vsa socialna demokracija skupaj.

O socialni sposobnosti krščanstva pa postavim sem sodbo moža, ki nima krščanskega prepričanja — nemškega narodnega ekonoma Schmollerja, ki izjavlja: »S krščansko bogovdanostjo se je vzbudilo tako samozatajevanje, ki se je vzpenjalo do moralnega heroizma, taka čistota duš in nesebičnost, je postala mogoča požrtvovalnost za idealne svrhe, katerih prej nikdar niso poznali; ideja bratske ljubezni, ljubezni do bližnjega in človeštva je jela prešinjati vse razmere življenja; omiljevala je trdi pojem lasti, dajala zmago interesom družbe in rodu nad interesi posamnika, razreda in naroda; budila skrb za ubožce in slabotne, kakršne v starem veku zaman iščeš. Ideja enakosti pred Bogom se je pridružila obstoječim trdim družabnim razlikam ter jih pomirjevala in omiljevala. Vsakemu, tudi najnižjemu, se je priznavalo dostojanstvo človeka.«

Tako spričevalo daje socialnemu udeleževanju krščanstva mož, ki ni kristjan, a je strokovnjak. Na drugi strani pa prihajajo diletantje, ki posledice odpada od dejanskega krščanstva, kakršen je liberalni kapitalizem, cerkvi na rovaš zapisujejo. Lahko način boja pred nerazsodno množico, a nepošten!

Ko pa govorim o sadovih socialne demokracije, ne maram klicati na pričo njenih protivnikov, marveč samo njene predstavitelje. Naj navedem tukaj samo še tako

značilne besede, katere je zapisala »Manchester Post« 1. maja 1919: »Solnce človekoljubja in bratroljubja je otemnelo; dan pomladnega socializma, čegar vzhodu smo včasih z upanjem naproti zrlili, vzhaja krvavo rdeče... Postanimo resni in preudarni! Vse nas sili, da se v teh dneh maja v se obrnemo ter se izprašamo, če smo še socialisti... Zakaj socializem ni evangelijske sile, ampak pravice.«

Da, izprašajmo se, če smo še socialisti! Jaz bi upal reči te vrste socialistom, ki danes nastopajo v imenu tretje internacionale: Vprašajte se, če ste sploh socialisti! Poznamo Frédérica Le Play-a, ki je izmed najodličnejših mislecev na polju sociologije. Sociološke probleme — in zlasti problem delavstva — je obravnaval na podlagi tako bogatega izkustvenega materiala, kakor nihče pred njim in pač malokdo za njim. Zaključek njegovega življenjskega dela je sledeči: »Metodični študij evropske družbe me je poučil, da srča posameznikov kakor blaginja družabnih zvez stoji natanko v razmerju k energiji in čistosti verskega prepričanja.« Ta mož je tudi izrekel: Hočem biti kristjan, da morem biti socialist.

Da, ta je rana sodobne socialne demokracije — brezverna je in materialistična. Odtod njeni neuspehi, kadar poskuša graditi in življenje dati. Socialna demokracija se je odpovedala Bogu, s tem pa se je odpovedala tudi vsem socialnim inspiracijam in harmonijam. Iz zakladnice krščanstva so socialisti in boljševiki vzeli s sabo nekatere najpopolnejše ideje, a odtrgane od centralne ideje božje — tiste niso več počelo harmonije in življenja, marveč počelo anarhije. Te ideje imajo pač moč, da vlečejo mase ljudstva za sabo razdirati in podirati, a ko treba graditi, morajo iskati gradiva le v zakladu krščanskega reda.

Poudarimo še enkrat, da si je socialna demokracija, ko je zavrгла vero v Boga, vzela tudi moč za pozitivno socialno gradbo. Koliko socialnih tipov je ustvarilo krščanstvo tekom vekov, in ni dvoma, da bo našlo v sebi moči tudi za ustvarjenje novega tipa, ki se danes dviga — bolj se problem kot dejstvo — tip socializacije dobrin v večjem stilu. A ta veliki ideal zahteva vzgoje ljudi k vesti, k dolžnosti, k zatajevanju. Moč za to je krščanstvo pokazalo v vseh velikih; a njegova moč je Bog. Po pravici pa pravi R. Eucken: »Poruši človeku njegovo razmerje do Boga, tedaj ostane le še živalska količina.« Kaj pa naj se še od zvez takih bitij velikega pričakuje, ni mogoče nikakor doznati. Nikdar mi resnica podobnih besed ni bila bolj jasna, ko takrat, ko sem preudarjal posnetek že dvakrat navedene »Prve zbirke postav« boljševiške Rusije. Resnično: zakonodaja za živalske količine!

Ateistična socialna demokracija je pogibelj za narod. Zato mora biti naša največja skrb versko-nravnna vzgoja ljudstva. Vrhu tega po možnosti zastavljajmo moč v socialnem in političnem delu.

Nismo pa v opreču z vsakim socializmom. Lahko rečemo, da čisto blizu krščanskega socializma stoji reformni socializem angleškega plemena, kakor je sploh zgodovinsko dejstvo, da je angleško plemeno (tudi v Ameriki) brez utopij in katastrofalnih revolucij umelo iskati in najti v raznih dobah novim potrebam primernih novih socialnih in političnih oblik.

Naj završim to študijo z besedami nemškega narodnega ekonoma Roscherja:

LISTEK.

Boj za pravice delavcev v Kropi.

(Razlaga škandalov v Kropi.)

Kmalu po političnem prevratu v avstro-ogrski monarhiji se je izvršil socialnopolitičen prevrat v gorenjskem žeblijskem trgu Kropa, oziroma v I. železobratni drugi Kropi in Kamni gorici, v kateri je včlanjena in zaposlena večina prebivalcev teh krajev. Od novembra 1918 do danes se vrše dogodki, ki niso normalni za ta mirna kraja. Razburiljive vesti, ki jih je ta čas širila po celi deželi vsled preobrata nemilo zadeta »žlahta«, so poučile široke kroge v Kroparjem sovražnem, krivičnem smislu. Kratke vesti v kršč. socialnih listih niso mogle zadostno pojasniti opravičenost dogodkov, s katerimi so si tlačeni in izgnani delavci postavili potem priborili svobodo, da se poslužujejo svojih pravic. Ko pa je začela, od svoje dobičkanosne vlade odstavljena žlahta spretno izrabljati moč liberalnodemokratske vlade in provocirati »škandale«, dolžiti Kroparje boljševizmu, novoizvoljeno zadrugno vodstvo nezmožnosti, delavske prijatelje denuncirati kot goljufe in zapeljivce ter nositi malenkosti v javnost, pred sodnike in glavarje; ko je dalje žlahta začela izrabljati za svoj interes novo nastanajočo nagibanje enega odloka delavcev k liberalcem, pozneje pa k socialistom, kakor tudi vsa stara in nova osebna nasprotstva

med prebivalstvom, tedaj je postalo celo mnogim domačinom nejasno, kje pravzaprav tiče vzrok, da v Kropi ni več tako, kakor je bilo. In vendar je važnih razlogov več, ki zahtevajo jasnost; predvsem dobro in krivično preganjanje voditeljev, potem ugled razupitih kroparjev-zadruzanov, čast (izvečine katol. narodnih) Kroparjev sploh, pa tudi splošen interes delavstva in vseh malih ljudi, da se prepriča svet, kako težek je boj delavca za njegovo pravico celo tam, kjer je po postavi sam gospodar, a vsled svoje pomanjkljive izobrazbe in organizacije izdan samovolji spretnih zadrugnih nastavljenčev.

Leta 1895. je po prizadevanju župnika Hönigmana nastopil v Kropi nov šnitelj: Kovaška zadruga, nekaka akcijska družba kakih 20 deležnikov, z namenom, da preskrbe žeblijarjem stalno delo po možno dobrih plačah. Dolgo vrsto let se je zadruga morala boriti za svoj obstoj, ki ga je ogrožala močna konkurenca, pa tudi pomanjkanje zadrugnega duha pri članih in delavcih. S pomočjo državnih in deželnihi posojil in podpor, zlasti pa s pomočjo Zadrugne zveze (po dr. Kreku) in izboljševanjem pravi, se je tekom let zadruga utrčila in razširila tako, da danes obvladuje vso Kropo, v manjši meri tudi Kamno gorico. Izprva so bili člani zadruge (prej samostojni) trgovci in delodajalci (»gospodje«), ki so se združili s svojim inventarjem v zadrugo, v katero službo so pripeljali tudi svoje delavce in ji prepustili svoje odjemalce. Po večkratni izpremembi pravil (narekoval jo je življenjski interes in razvoj zadruge) se je zadruga še pred

vojno preuredila v idealno delavsko, naravnost komunistično podjetje. Člani zadruge so večinoma delavci z deleži po 200 kron. Od njih na občnem zboru za dobo 3 let izvoljeno načelstvo in nadzorstvo vodi obrat in trgovino s pomočjo pisarne (na čelu ji stoji ravnatelj-prokurist) in drugovrstnih pomožnih nastavljenčev (skladiščniki, vozniki itd.), ki so tudi lahko člani. Po pravilih so vsi delavci (člani) skupaj gospodar celega podjetja, inventarja in posameznega delavca ali nastavljenca. Občni zbor je najvišja inštanca v vseh zadrugnih zadevah; od občnega zbora izvoljeni in njemu odgovorni organi (načelstvo in nadzorstvo) vodijo po pravilih zadrugno delo in trgovino (v tovarni, delavnicah, pisarni, skladiščih) v času svoje poslovne dobe (3 leta). Izredni občni zbor vsakogar lahko odstavi vsak čas, ako se zdi to potrebno predpisani večini. Pisarniški nastavljenec (vodja pisarne se neka let sem imenuje »ravnatelj«) so sprejeti v delo od vodstva zadruge in od njega nadzirani; po svojem pravnem razmerju so: delavci zadrugnih članov (izvečine delavcev) kot gospodarja — seveda ne posameznih, ampak vseh skupaj kot občnega zbora.

V tej zadrugi pa je prišlo v navado, da je načelstvo izvrševanje pravil zadruga dela zadrugnih delavcev (članov) pisarna, zlasti njen voditelj: ravnatelj, ki si znal vsled dolgoletne izkušnje (in nezavednosti članov) pridobiti tako moč, da se je v zadrugi že dolgo vrsto let moralo vse tako vršiti, kakor je on hotel, nič pa se ni moglo izpeljati, česar on ni hotel (tudi

preko ali celo proti pravilom!). Nastavljalo in odstavljalo se je delavce, pisarje in druge nastavljenec izključno po njegovi volji. Kakor je on hotel, tako se je delilo delo, zidalo, prezidavalo, gradilo, popravilo, kupovalo, prodajalo, urejevalo plače itd. Več let je bil tudi župan, za časa vojske ustanovljenemu konsumu za delavce načelnik. V pisarni je nastavljal svoje sorodnike, z oddajo boljših del in služb si je urjeval svojo moč. Tudi gostilno (svoječasno so jo imenovali »Zdruginja«) in štacuno je imel v svoji lasti, pridobil si je glavno trafiko. Zadrugno vožnjo pa je imela najbližja sorodnica. Ravnatelj je bil najmočnejši mož v Kropi in okolici. Delavci so se ga bali, ker jih je lahko kaznoval z denarno globo ali celo odjustom iz službe. Vodstvo zadruge (tudi delavci-člani) je imelo strah, da bo ravnatelj, ki je družil vso moč v svoji roki, odstopil in zadrugo uničil, če se njegovi volji ustavijo. Bili so se pa opravičevali o tudi osebnih šikan in preganjanja članov, da stva, ker si je lastil ravnatelj pravo, da more kaznovati tudi člana vodstva, ki n. pr. je kaznoval z denarno globo za »zanemarjanje dela« celo načelnika zadrugne, svojega predstojnika in glavo zadrugne. S svojim spretnim nastopom: terorizmom navzdol, z laskavo uljudnostjo vzhaj, odeto v sijaj strokovnega znanja in pr. žrtvovane ljubezni do delavca-trpina nar. vzgor (napram zastopnikom zadrugne prij. nica Zadrugne zveze) je ravnatelj v vseh vseh vsem pravicam delavcev član v in načelstva ter nadzorstva, — kot prokurist zadrugo popolnoma po svoji volji, po re-

»Edina bramba in edino zdravilo zoper razdirajoči socializem je tisti graditeljni socializem, ki vse ljudi smatra za brate, za otroke nebesnega Očeta. Kakor bi nas bila mogla pristna in splošno razširjena religioznost obvarovati neznosnih izrodov obstoječih gospodarskih razmer, tako tudi med vsemi predlaganimi reformami ni prav nobene, ki ne bi tirjala bistvenega ojačenja in posplošenja pristne religioznosti kot predpogoja, da bi se reforma sploh mogla izpeljati in obstati.«

Politične novice.

+ Hrvatska ljudska stranka je zmagala pri občinskih volitvah v Trzinu in v brodeškem okraju. V Brodu na Savi se je na slajno obiskanim zborovanju ustanovila krajevna organizacija ljudske stranke.

+ Odkod imajo naši komunisti denar. Listi poročajo: V ekspresnem vlaku Varšava—Pariz so konfiscirali na postaji Osvienin velike vsote denarja, ki so bile skrite v zabojčkih pod osebnimi vagoni. Ko so zabojčke odprli, so našli v njih 250.000 dolarjev, 250.000 lir, 200.000 nemških mark in 200.000 poljskih mark. Ugotovilo se je, da je bil ta denar namenjen za revolucionarno agitacijo v Južni Evropi, predvsem v Jugoslaviji. Zato imajo naši komunisti toliko denarja. — Najsi so že te navedene vsote resnične ali ne, gotovo pa je čudno, odkod dobivajo komunisti toliko denarja. Zadnje tedne so kupili v Ljubljani dve veliki hiši in eno tiskarno v Kočevju. Kdor danes kupuje hiše in tiskarne, mora razpolagati z milijoni. Kdo jih je dal? Delavsko ljudstvo nima milijonov, ker je revno. Imajo pa jih Judje. Na vsak način je zanimivo, od kedar ima ljudje interes na tem, da se komunistična stranka očiči.

+ Razsodba v zadrebškem komunističnem procesu. Dne 7. t. m. se je proglasila rozsodba v pravdi proti komunistom v Zagrebu. Obsojeni so: Diamandstein na 3 mesece, Milan Čopić in Stevan Kopicinovič pa vsak na 6 mesecev ječe; ostali obtoženci so bili oproščeni. Obsojenci so svojo kazneni presedeli že v preizkušnem zaporu, zato so jih sedaj takoj izpustili na svobodo.

+ Renner proti diktaturi proletariata. Na velikonočni ponedeljek je govoril avstrijski državni kancelar dr. Renner v Brucku na Muri. Med drugim se je dotaknil vprašanja o diktaturi proletariata in se je izjavil proti njej. Rekel je, da je taka diktatura morda mogoča v Rusiji, v avstrijski republiki je pa neizvedljiva. Primerjal je današnji položaj socialne demokracije na Ogrskem z onim v Avstriji. Ne samovladje, ampak sovladje vsakega po njegovih zmognostih in njegovi moči. — To je pač čisto drugačen evangelij, nego ga je prvotno učila socialna demokracija!

+ Belgijski socialistični kongres. V Bruslju se je minole dni vršil socialistični kongres, ki se je izjavil za drugo internacionalo in proti diktaturi proletariata. Dajanje se je kongres izrekel s 1324 proti 330 glasovom za to, da se socialisti vdeležijo vlade pod pogojem, da parlament tekmo sedanega zasedanja reši natančno določeni program socialnih reform. Belgijska socialistična stranka se vdeležila socialističnega kongresa v Ženevi.

slu: zadruga sem jaz! — Kakor cesar Viljem Nemčijo, dr. Susteršič nekaj časa S. L. S. Mož si je upal v posameznih slučajih nastopiti nasproti delavcu, ki mu ni bil po godu, ostreje, kakor si upa ravnatelj letovarnar v svoji lastni tovarni, kamoli poslovodja napram sodelavnikom podjetja!

Ko je bila — kmalu po izbruhu italijanske vojske — zadruga postavljena pod nadzorstvo vojaške oblasti, se je moč ravnatelja povečala do absolutne moči tirana. S pomočjo vojaške in politične oblasti, ki so se oprle nanj, je v mnogih slučajih s svojim vplivom dejansko odločal ravnatelj, kdo izmed delavcev bo ostal oproščen doma, kateri bo moral k vojakom na fronto, kdo bo zaprt, kdo z globo kaznovan, komu se imajo nataktni špange. (Vojaško obvezane delavce so v Kropi krotili tudi s špangami!). Vojaška oblast je vpegljala delo tudi ob nedeljah in praznikih. Ljudje so se s prizivom na naravno in božjo postavo branili, a so bili neusmiljeno kaznovani. Najboljše delavce (v enem slučaju tudi delati v nedeljo). Celo cerkovnika župne cerkve, ki je pri farni službi enkrat v nedeljo opravljal svoj posel, so kaznovali z 21 dnevnim stroгим zaporom, ker enkrat niso hoteli delati v nedeljo. Celo cerkovnika župne cerkve, ki je pri farni službi enkrat v nedeljo opravljal svoj posel, so kaznovali z 21 dnevnim stroгим zaporom v občinski ječi, v mali, vlažni kleti, kamor so do tedaj zapirali le pijane razgrajane čez noč.

— Cerkovnik pri podružnici (kapelici) je kot častniški sluga prišel, poslan od svojega gospoda, za daljšo dobo na dopust. Da bi lažje preživel sebe in svojo številno družino, je stopil v delo (kot cerkovnik in tudi kot delavec v zadrugi). Na Velikonočni ponedeljek 1916 je šel zjutraj eno uro prej delat, da bi vnaprej nadomestil čas, ki ga je rabil potem kot cerkovnik za

+ Samoodločba za Črnogoro. Iz Londona poročajo dne 5. t. m., da je londonska konferenca sklenila, naj Črnogora z ljudskim glasovanjem sama odloči, ali se hoče združiti z Jugoslavijo, ali pa ostati samostojna.

+ Komunisti v Črnigori. »Radniške Novine« poročajo, da je bilo v Podgorici v Črnigori izvoljenih vseh 12 komunističnih kandidatov in 6 namestnikov za občinski odbor. Tudi na Cetinju in v ostalih občinah Črnogore imajo komunisti jako močno stališče.

+ Zborovanje avstrijskih kmetov se je 5. t. m. vršilo v Lincu. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo med drugim končno veljavno državno ustavo, dalekosežno samoupravo za dežele, zvezo z Nemčijo; za določitev premoženjskega davka naj velja pri kmetijskih posestvih kot podlaža vrednost pridelkov; cene kmetijskih proizvodov naj svobodno določa kmet; agrarna zakonodaja naj se nadaljuje in izpopolni s socialnim skrbstvom za kmetijske delavce in posle.

Dnevne novice.

— 70 letnica knezoškofa dr. A. B. Jegliča. S. K. S. Z. vabi katoliške organizacije, naj 29. maja slovesno praznujejo ta dogodek kot poseben praznik. Vsako izobraževalno društvo naj se s svojimi pododskimi spominja knezoškofa dr. Anton Bonaventura Jegliča s primerno prireditvijo. Tu velja rek: »Kdor svojih dobrotnikov ne časti, jih tudi prav vreden ni.« Kierkoli je le mogoče, naj se napravi pred tem dnevom duhovne vaje za mladeniče. V soboto 29. maja bodi sv. maša, ki se naj je udeležijo tudi vsi družbeniki, pevci pa naj na koro sodelujejo. V nedeljo 30. maja naj se priredi družbena slavnost na črt visokega klavirca. Spored bodi: 1. Slavnostni nagovor. 2. Petje. 3. Dramatična predstava. Morebitni čisti dobiček naj se pošlje S. K. S. Z. za »Družbeni dom«, ki se namerava zgraditi v Ljubljani nasproti hotela »Union« in ki bo kulturno središče vseh katoliških narodnih organizacij.

— Poziv. V noči od 22. na 23. marca t. l. izbruhnil je v Dvorski vasi, občina Sv. Gregor, politični okraj Kočevje, požar, ki je upepelil 11 posestnikov skupno 22 hiš in gospodarskih poslopij. Razven stavb je zgorelo prizadetih vse gospodarsko orodje, obleka, živila in perutnina. Skupna škoda znaša približno 640.000 K, zavarovani pasovi bili prizadeti le za malenkostne vsote. Da se odpomore bednemu stanju pogorelcov, razpisujem s tem nabiranje milih darov po vsej Sloveniji. Darove sprejema v Ljubljani poverjenišvo za notranje zadeve (ravnateljstvo pomožnih uradov) in mestni magistrat ljubljanski, na deželi vsa okrajna glavarstva in politične ekspoziture, nadalje mestni magistrat v Celju in Ptuj. Darovi se bodo objavili v Uradnem listu in oddali svojnemu namenu. — Predsedstvo poverjenišva za notranje zadeve. V Ljubljani, dne 7. aprila 1920. Poverjenik za notranje zadeve: Remec s. r.

— Tržič. Velikonočne praznike smo letos kaj slovesno praznovali. Tudi naše organizacije so pripomogle k večji svečanosti. Na veliki petek in soboto so dekleta

iz Marijine družbe, po večini organizirane v naši J. S. Z., pred božjim grobom po dve molile sv. Rešnje Telo. Zvečer na petek in soboto popoldne so naši Orli tvorili častno stražo pri božjem grobu. Pri procesiji Vstajenja so Orli korakali ob baldahinu, katerega je nosil z drugimi tržani tudi naš predsednik Slapar, naša skupina se je pa udeležila spreveda za zastavo društva sv. Jožefa. Lepo ubrano pritrkavanje štirih zvonov župne cerkve in dveh podružnic sv. Andreja ter pokanje topičev je zelo povzdignilo procesijo, ki že mnogo let ni bila tako veličastna kot letos.

— Letni čas v Jugoslaviji. Po sklepu vlade se v celi državi z 10. aprilom uvede letni čas.

— Hitite z zamenjavo denarja! S 15. aprilom izgube stokronski bankovci v Jugoslaviji veljajo. Po tem dnevu blagajne ne bodo več zamenjavale teh bankovcev in tudi falsifikatov ne bodo več odvezemale. V interesu celokupnosti in posameznika je, da se čimprej spravi iz prometa stari denar; zato naj vsak, ki še tega ni storil, nemudoma zamenja vse 100, 50 in 20 kronске bankovce z novimi novčanicami.

— Orožne vaje 1. 1920. Letos bodo na dvamesečne orožne vaje poklicani rezervni častniki (v nujno potrebnem številu), zavezanci I. in II. poziva narodne vojske in popisano vozarstvo.

— Politične izkaznice za petrolej. Na Vrhniki je te dni trgovec Šetinc prodajal petrolej na — legitimacije »Jugoslovanske demokratične stranke«. Vsaka oseba je dobila na tako izkaznico 3 litre petroleja. Demokrati so torej petrolejari.

— Vlom v poštni urad na Ježici. — Vlomljeno je bilo v noči od torka na sredo v poštni urad na Ježici. Blagajno so našli drugo jutro kakih 150 korakov od urada razbito. Ukradena je večja vsota denarja in znamk. V ta urad je bilo vlomljeno tekom enega leta že tretjič.

— Iz celovške okolice. Marija Valter in Ana Fandiš sta se zagovarjali pred ljubljansko deželno sodnijo, ker sta si sami podaljšali legitimacijo za prehod demarkacijske črte v Celovec; obtožba ju obdolžuje goljufije. Senat je spoznal obe krivi prestopka in obsodil vsako na 20 kron globe.

— Hud tihošapec. Alojzij Kokalj se je peljal 6. februarja t. l. z vozom proti Goranji Vasi. Kar ustavijo voz orožniki iz Poljan, da ga preiščejo, če se ne vozi tihošapsko blago na njem. Našli so 7 škatelj egiptovskih cigaret, nakar je pričel Alojzij Kokalj s Trate orožnikom močno zmerjati. Pri deželni sodnji v Ljubljani se je Kokalj tako zagovarjal, da mu je g. nadsvetnik Vedernjak rekel: »Če boste še enkrat tako nastopili, boste še posebej 8 dni dobili, takih manir ste se naučili v arzenalu na Dunaju.« Sodišče je Kokalja obsodilo v 14 dni strogega zaporu.

— Milijonar, ki kupuje ukradeno blago. Te dni je stalo pred ljubljanskim sodiščem več posestnikov iz vrhniške okolice, ker so si 1. 1918 prilastili več vojaškega blaga, med drugim žičnato vrvo. To vrvo sta potem kupila opekarnar in milijonar Josip Jelovek in trgovec Ivan Štular z Vrhnike; zato sta tudi onadva stala pred sodnikom. Obsojena sta bila prvi na 500 kron globe ali 50 dni zaporu, drugi na 300 kron globe ali 30 dni zaporu.

— Ogrski židje se krstijo. Ogrski židje prestopajo pod novim madjarskim pravcem trumoma v katoliško cerkev. Nadškof Czernoch se je čutil primoranega razglasiti, da se sicer nikogar ne ovira prestopiti, da se bo pa smatral »dostojnim članom krščanstva« samo tisti, katerega bo kot takega priznala nadškofijska pisarna.

— Štrajk sodnih uradnikov v Gradcu. V Gradcu so 6. t. m. začeli štrajkati pisarniški in izvršilni uradniki na sodiščih, ker jih vlada temeljem strokovnih skupin ni hotela pomakniti v višjo skupino.

— Strup za Kuhna. Dva ogrska komunisti, proti katerima je avstrijska oblast izdala izgonški ukaz, sta v Steinhofu oddala za Belo Kuhna in njegove tovariše zavoj slaščic in cigar, češ da je to dar ogrskih socialistov. Vsem, ki so slaščice vživali — med temi so bile tudi žene interniranih komunistov — so kmalu nato napadle slabosti kot znaki zastrupljenja. Preiskava je dognala, da so bile slaščice zastrupljene z atropinom. Enega izmed zastrupljenih so že zaprli.

— Izgredi povodom velikonočne procesije v Gradcu. Letošnjo velikonočno procesijo v Marijini cerkvi v Gradcu je na surov način skušala motiti družba mladih in odraslih moških, ki so čakali procesijo na ulici in jo sprejeli z zasramovalnimi klici in mačjo godbo. Nato so začeli v spreved metati rakete. Duhovnika reditelja, ki jih je vljudno prosil, naj ne delajo zmešnjave, so nahrulili s posvkami in grožnjami in se ga tudi dejansko lotili. Končno je nastopilo nekaj krepkih mož iz občinstva in napravilo škandalu konec. Beležeč ta dogodek naglašajo »Volksblatte«, da si katoličani ne bodo nikdar dali vzeti pravice, da svoje versko prepričanje tudi na zunanji pokažejo.

— Moka v Avstriji. Graška mestna aprovizacija je za Velikonoč delila moko

za nameček, ki jo je bila v odkriti, redni trgovini nabavila v Jugoslaviji. Moka je stala bela po 45 K, koruzna po 20 K kilogram. Na Dunaju stane kilogram bele moke v zakotni trgovini 80 K.

— Cene zelenjavi in sadju so padle — na Dunaju. Špinača je po 8 K kilogram, jabolka po 9 K 60 do 11 K za kilogram. Ako vpoštevamo razliko v valuti, so te stvari pri nas sedaj znatno dražje nego na Dunaju.

— Valute na zagrebški borzi dne 7. aprila: Dolarji (100) 15.000 K; avstrijske krone (100) 66, 50 K; carski rublji (100) 210 K; češkoslovaške krone (100) 190 K; francoski franki (100) 1100 K; napoleon-dori (1) 590 K; nemške marke (100) 245 K; rumunski lei (100) 265 K; švicarski franki (100) 2900 K; italijanske lire (100) 850 K.

Listnica uredništva.

Dopisniku dopisa iz »Šaleške doline« naznanjamo, da smo njegov dopis prejeli in ga — žal — morali tudi prečitati. Naznanjamo mu svoje mnenje, naj resnih ljudi ne nadleguje s takim dopisovanjem. Posebno pa delavski list ni zato, da bi kdo stresal vanj svoje osebnosti. Rajši vidimo, da ni nobenega dopisa od nikoder, kakor pa taki. Naš list je namenjen organizacijam ne pa babjim čenčam.

Ljubljanske novice.

Ij Umrla je 6. t. m. nagle smrti gospa Marija Zabukovec, žena sluga Zadružne Zveze v Ljubljani Vinka Zabukovca, bivšega odbornika J. S. Z. Tudi pokojnica je bila zvesta članica J. S. Z. Zapustila je petletno hčerko. Pogreb bo danes popoldne ob 4. uri iz deželne bolnice k Sv. Križu. Iskreno sožalje družini!

Ij Naša ženska mladina. Zagovarja se 16 letno dekle. Učila se je pri gospej S. Od lanske jeseni je ukradla svoji gospodinjji svalnate in druge predmete v vrednosti 3904 K 50 vin. Dekle se joče, ko jo g. nadsvetnik Vedernjak izprašuje. »Materi nimam, mačeha me preganja; lačna sem bila, zato sem jemala.« Srečniki so bili vaša nesreča! pravi g. nadsvetnik dekletu; pri njih je namreč »spravljala«, kar je gospej pospravila. Kot priča zaslišana gospa S. pove, da je bilo dekle zelo požrešno; slaščice in šunko je kupovala. »Velikansko škodo mi je povzročila,« pravi priča. Oče obtoženke je potrdil, da mačeha res ne mara njegovih otrok iz prvega zakona. Sodišče je dekle obsodilo na 3 mesece težke ječe.

Ij »Nihče ni nikdar govoril resnice, lagali so, kar so mogli!« pravi kot priča zaslišani sedlarski mojster Josip Štupica, kateremu so ukradli njegovi uslužbenci blaga v vrednosti 2710 kron. Pet jih sedi na obtožni klopi pred senatom ljubljanske deželne sodnije. Ne taje, da so res kradli. »Ali bi jih vzeli nazaj?« — vpraša g. nadsvetnik Vedernjak pričo. »Ne morem: moji delavci, kateri delajo že desetletja pri meni, pravijo, da s tatovi nočejo skupaj delati.« Sodba: Pavle Orguljar 5 mesecev, Ljudevit Hvastja 2 meseca, Ignacij Prah 6 tednov in Franc Ponikvar 6 tednov težke ječe; Julij C. je pa bil od obtožbe oproščen.

Ij Parizar ukraden. Poleg protestantskega pokopališča so ukradli neznani zlikovci težek parizar g. Emilu Töniesu, ki je vreden 4000 K in nosi črke G. P. B.

Ij Pogon za tatovi. Detektivni kolo-dvorske policijske ekspoziture zasledujejo one tatove, ki so bili izvedli znani veliki vlom pri Drufovski na Balkanu. Tatovi so dele manufakturnega blaga odnesli v bližino št. Vida, kjer so ga prodali posestniku Janezu Starmanu 16 m za 3000 K. Starman je pa hotel napraviti kupčijo in je prodal 3 m blaga po 300 K svojemu sosedu Permožetu. Ker je kupil Starman blago po 190 K meter, a ga je prodal po 300 kron, bo imel opraviti radi velikega dobička tudi s svetnikom Kerševanom. Detektivni tatove neumorno zasledujejo.

Delavska zveza.

Včerašnjega zborovanja Delavska zveza v Ljudskem domu se je udeležilo okrog 100 delegatov, mnogo jih je moralo pa že oditi prej z vlaki domov. Na zborovanju so se storili važni sklepi, v katerih organizacije v kratkem dobe navodila.

Jesenice. Dne 5. t. m. se je ustanovila na Jesenicah »Delavska zveza«. V novi odbor so izvoljeni: Predsednik: Torkar Pavel; podpredsednik: Veber Štefan; tajnik: Koblar Lovro; blaginik: Balantič Ivan; odborniki: Preželj Anton, Rozman Jože, Kenda Anton, Šoberl Ciril, Bregant Ivan, Pogačnik Miha. — Veselo na delo!

Tobačno delavstvo.

TOBAČNO DELAVSTVO REŠENO NE VARNOSTI.

Pretekli teden so začeli socialisti v ljubljanski tobačni tovarni, ki so se prelevili v komuniste ter bodo vselej pošiljali

svoje solde v Beograd, agitirati za štrajk. Agitirali so s tem, češ da bode tobačno delavstvo na Hrvatskem in v Srbiji štrajkalo. Organizacija kršč. socialnega tobačnega delavstva je takoj sklicala zborovanje, ki se je vršilo 31. marca ob obilni udeležbi. Delavstvo je zavzelo stališče, da bi v slučaju kakšnega poziva na štrajk ne moglo štrajkati, ker ima država več interesa na tem, da se delo ustavi kot pa delavci. Povdarjalo se je, da je za tobačno delavstvo velika nevarnost, ker manjka tobaka. Na velikonočni ponedeljek pa dobi predsednica kršč. soc. tobačnega delavstva poziv, naj se zvečer vdeleži seje skupno s komunisti radi štrajka. Sklicana je bila takoj na velikonočni ponedeljek ob 1. uri popoldne seja odbora in zaupništva, ki je sklenila poslati predsedniku socialistične strokovne organizacije sledeči dopis:

Z ozirom na Vaše ostro povabilo na nocojšnji sestanek v zadevi stavke tobačnega delavstva Vam naznanjamo sledeče: Na današnji seji odbora in zaupnikov naše organizacije je bilo soglasno ugotovljeno, da bi stavka tobačnega delavstva v sedanjih razmerah istemu več škodovala kot koristila. Vsled tega Vam javljamo soglasni sklep odbora in zaupništva, da se eventualni stavki od Vaše strani ne bi mogli pridružiti, ker ne moremo nositi odgovornosti za posledice, ki bi jih delavstvo trpelo radi eventualne stavke. Ker na podlagi tega sklepa odpade vsaka podlaga za ustmene razgovore, se nocojšnje Vaše seje ne moremo vdeležiti. Z delavskim pozdravom in spoštovanjem. (Slede podpisi.)

Naša organizacija se je dobro zavedala, da je nevarnost velika, da se tovarna sploh zapre, če pride do stavke. Komunisti so sicer »troštali«, da je tobaka v Srbiji dovolj. To bo najbrže res. A v Sloveniji ga ni in zato so ravno slovenski delavci v nevarnosti. S tem odgovorom je tudi komunistična stavka padla v vodo. Drugi dan je naša in komunistična organizacija imela zborovanje. Medtem ko se je komunističnega zborovanja udeležilo kakih 100 oseb, je na naše došlo več stotin delavstva, ki je soglasno odobrilo postopanje odbora in zaupništva ter ugotovilo, da je nevarnost v slučaju stavke za delavstvo res velika. Ostro se je obojale taktika komunistov, ki so s stavko zasledovali le svoje politične namene, ki pa so se jim ponesrečili. Ogorčenje delavstva bi bilo brez dvoma še večje, ko bi bilo delavstvo vedelo, da so ti radikalni socialisti šli v tork zjutraj ponižno k ravnatelju javljati, da ne mislijo štrajkati.

Sedaj pa ti junaki zopet širijo okrog vesti, češ da bo tovarna zaprta vseeno. Tu vidimo, kaj bi radi dosegli. To je dokaz več, da so s štrajkom hoteli delavstvo pahniti v nesrečo.

Železničar.

ZELEZNIČARJEM V PREMISLEK.

»Modro« reševanje valute prejšnje vlade je tudi nas železničarje občutno zadelo in sploh vse, ki živimo od mesečne oziroma dnevne plače. Koliko so vse življenjske potrebe poskočile ravno radi realcije 1:4, to pač občuti vsakdo na svoji koži. Mi smo plačani v kronski veljavni, katera je po državnem kursu tri četrtine manj vredna kakor dinar, dasi dejansko nima večje veljave kakor krona. Delavstvo se zaračunava v dinarjih, a ne po državnem kursu 1:4, ampak — po jezenski pogodbi socialnih demokratov — 2 K 80 vin., zato je naše delavstvo lahko »hvaležno« socialnim demokratom, da je pri vsakem dinarju oškodovano za 1 K 20 vin. »Hvaležno« pa tudi za enkratni nabavni prispevek, s katerim so sleparili naše delavstvo na različne načine. Ko je završalo med delavstvom radi prevaranega nabavnega prispevka, jim je Petrič kaj slovesno objubil kar 500 dinarjev, in sicer od vojne odškodnine, ki jo nam plača ententa. Danes se menda delavstvo zaveda, da je bilo prav po socialdemokratsko potegnjeno, a prevarano molči — z njo pa molči tudi komunist Petrič. Ti, prevarano delavstvo, pa le še naprej pridno zalagaj njih globoko blagajno — in živi od obljub socialnih demokratov!

Kakor upamo, bode kmalu nova pragmatika uveljavljena, katera bode odločala za dolgo vrsto let o usodi jugoslovanskega železničarja. V novi pragmatiki so mišljene regulirane plače za normalni čas, katerega pa ne dočakamo tako kmalu. Današnja draginja je dosegla rekord nad rekord, radi katere naše plače ne zadoščajo več za vsakdanje življenjske potrebe. K plači po novi pragmatiki, ki je računana v dinarjih, nam morajo ostati še nadalje vse dosedanje doklade, in sicer prenešene iz kronske veljave v dinarsko, to je za dosedanje število kron enako število dinarjev in za celokupno osobje, kakor za stalne uslužbence istotako za delavstvo. Socialnodemokratski »pogodbeni kurz« 2 K 80 vin. mora pasti.

V novi pragmatiki pa pogrešamo še nekaj, sicer porečejo gospodje pri Zvezi: to pa ne spada v pragmatiko — namreč naša zahteva je bila: vojna službena leta

vračunati za dvojna. To zahtevo so druge novonastale države že zakonito priznale. »Jugoslovanski železničar« pa je pisal pred časom: Priznalo se je za strojevodje in drugo vlakospremno osobje 25 letno, za ostalo osobje 30 letno službeno dobo, s tem je nekako krita naša zahteva po dvojnem letu vojne službe. — To se pravi: mi smo od te zahteve kratkoma odstopili. Tovariši, ali se tega ne zavedate?

Prevalje. Povodom rdečega nasilstva na Lešah je prišlo to tudi v razgovor na kolodvoru v Prevaljah, pri kojem se je tukajšnji ravnatelj tako-le izjavil: »Pomnite, da bo prišlo to povsod. Tudi na železnici bomo odstranili tiste, ki niso pri rdeči organizaciji. Tisti, ki nočejo pristopiti v socialistično organizacijo, bodo še na kolenih prosili, da bi smeli pristopiti.« Tako torej, takšna izjava od strani predpostavljene, potem ni čuda, ako se dogaja to nasilstvo. Na ta način nižjim uslužbenim delavcem še zameriti ne moremo. Upajmo, da se bo ta stvar od strani merodajnih faktorjev upoštevala.

Kovinar.

Jesenice. (Dobrotnik bolnih delavcev.) Lekarna gospoda Gradišnika na Jesenicah je oškodovala našo »Bratovsko skladnico« na Jesenicah za 60.000 K — po priznanju gospoda lekarnarja samega. Na kakšen način se je zgodilo? Prav enostavno! Na recepte, kjer je bilo napisano n. pr. 2 grama, je kratkoma bila pripisana še ena ničla in iz dveh gramov zdravil nastalo je dvajset gramov zdravil — seveda le na račun — je prišel uradnik bratovske skladnice. Gospod lekarnar je obljubil, da vrne tekom 6 mesecev 60.000 K. V tem času tudi odide z Jesenic. Radovedni smo že, za koliko vsoto je bilo oškodovano pa delavsko in kmetsko ljudstvo, katero se ni nahajalo v tem srečnem položaju, da bi bilo deležno podpore bratovske skladnice in si je moralo samo nabavljati zdravila. Omenimo samo, da je g. lekarnar igral veliko vlogo kot predsednik liberalnega gledališča in kot predsednik Ciril-Metodove družbe. — Upamo, da bomo v kratkem o zadevi podrobneje poročali.

Guštanj. Zadnje čase se pri nas opaža neko sumljivo ropotanje v nasprotnem taboru. Kakor je videti, vse polka in se ruši. Dolgo časa so se vzpenjali in repenčili, češ, edino mi smo v Guštanju, ki kaj veljamo in smo solidarni, trdni in nepremagljivi. Danes pa se opaža tista »solidarnost« in trdna »organizacija« v tem, da je vse podobno hiši, ki samo še na enem vogalu sloni. Le tako naprej! Hiše, kateri manjkajo že trije vogli, tudi četrti dolgo več ne bo držal. Tako bo tudi z vami. Svetujemo vam pa, da si za pogrebne stroške še poraj zberete, da ne bo potem sitnosti.

Rudar.

Mežica. Hudo je, ako človek ne ve, ali je krop ali voda. Tako se godi našim socijem sedaj. V časopisu »Napreju« so brali tiste napade od strani Kristana. To jih je osupnilo. Ti ljudje so bili tako zavarovani vanj, da jim od začetka to še v glavo ni šlo, da bi se kar naenkrat tako vse obrnilo. Ti revčki se pa še ne zavedajo. Moramo jih pomilovati, da še obveščeni niso bili, da pripadajo od 28. preteklega meseca komunistični struji. Težko je pa res človeku, ako ga kar tako meni nič tebi nič kdo brez privoljenja priklopi enemu, katerega on niti ne pozna, kakor je doslej nepoznan komunizem našim socijem. Vsled tega ni čuda, ako se sedaj zgrajajo nad tem, da so komunisti. Zato Vam pravimo: bodite opretni, nas pa zmiraj centrala obvesti, ako kaj namerava. Vas imajo menda kar tako za telčke. No pa vsek se enkrat spametuje, tako mičimo, da bo srečala tudi Vas enkrat pamet na ozki stezi, kjer ji ne bode mogli uiti. Na svidenje kmalu!

Usniar.

Iz Tržiča. Letošnji velikonočni prazniki so bili tudi za nas delavce veliko vselejše kot zadnja leta. V boju za povišanje plač z delodajavci smo dosegli to, kar smo zahtevali. Seveda tudi ta plača še ne odgovarja draginji, ki narašča vsak dan. Napravijo naj se predvojne cene blaga in naj se nam da potem predvojna plača, pa bomo zadovoljni.

Predilniško delavstvo.

Tržič. Polagoma se pričenja delo v predilnici, ki je počivalo nekaj let vsled vojnih razmer. Začeli smo z delom v predilnici in tkalnici. S tem se bo omejila brezposelnost. Država naj skrbi, da dobi predilnica čim več surovin, s tem bo pomagano delavstvu, ki bo zaslužilo, in državi, da ji ne bo treba dajati brezposelnih

podpor. V predilnici delajo delavci obeh organizacij. Niso se izpolnile grožnje rdečkarjev, da bodo dobili delo samo njihovi pristaši. Časi surove sile in pretnje so pri nas minuli. Naša organizacija je močna in se ne boji nikogar. Vpliv krščanskega delavstva raste.

Lesni delavec.

Ljubelj. Pri nas se dogajajo stvari, o katerih ne moremo molčati. Gre za razdelitev sladkorja. Delavci smo ga morali plačati po 34 K 40 vin. za kilogram namesto po 28 K. Sladkor je namreč imel tri cene: 1. ubožna akcija, 2. za delavce 28 K, 3. za kmete 52 K. To je bilo določeno od žitnega zavoda v Borovljah. Gospodarski odbor je pa cene izenačil, ne glede na to, kaj bodo na to rekli delavci. Delavci, organizirani v Zvezi lesnih delavcev, so pa vsled tega imenovali v ta gospodarski odsek tri člane, ki bodo nekakšna kontrola, da ne bo delavstvo oškodovano. Priporočali bi pa temu gospodarskemu odboru, da se v bodoče varuje takšnih kozlov, ki bi utegnili postati precej slani, če se še enkrat kaj takega prigodi.

Bolniški strožniki.

Bolniški uslužbenci imajo v s. l. dne 14. aprila mesečni shod v Jugoslovanski tiskarni, III. nadstropje. Dnevni red: mesečno poročilo odbora, raznoterosti. — Odbor.

Cesar.

Potrpežljivo smo čakali, pričakovali in prosili, da se zgane o merodajni faktorji in olajšajo naše bedno stanje pri vedno naraščajoči draginji. A na odgovor deželne vlade objavljen v »Večernem listu« dne 18. marca 1920 ne moremo več molčati, naše potrpljenje je minilo, dvanaesta ura bije, mi ne prosimo več, ampak odločno zahtevamo, da pošteno preživimo sebe in družino in da bi vsaj za silo oblekli sebe in svoje. Mi ne zahtevamo drugega, kakor za pošteno delo pošteno plačilo. Vsaj pri nastavljenju se tudi gleda, da pride pravi človek na mesto, in da razume službo. Zatorej, gospodje pri vladi, eva Vam odgovora, da malo mislite in si pokličete človeškega čuta v svoje srce. Torej Vi vendar pripoznajte, da smo po dosedanjem običaju prejemali draginjske doklade kot državni uslužbenci, dasiravno smo bili vedno zadnji. Zakaj so potem sedaj v našu hišo bedi nastali pomisleki? Ali so naši dekreti za nič? Kaj mislite, gospodje pri vladi, da danes kraljevski državni cestari nimamo več volih železnic kakor leta 1912, ko nam je c. kr. ministrstvo za javna dela pripoznalo zboljšanje z odlokom z dne 10. avgusta 1912, štev. 41039/V 1912 oziroma 27. julija 1912, s katerim dnem ugašne takozvana miloščina (Gnaden Gabel) in stopi v veljavo preureditev pokonine? Zatorej, gospodje, uredite naše stvari, da bomo rešeni skrbi za prihodnost, gospodje pa našega nadlegovanja. Ali Vas ne bode sram, če danes ali jutri prime kdo od naše kategorije za beraško palico, vključ temu, da je daroval vse svoje moči državi, med tem ko si ljudske prijave polnijo svoje žepce? Dajte nam definitivnost, uvrstitev državnih slug in zaostalih 120 % — pa je namah vse urejeno. Vsaj naše število ni tako veliko, živeti pa le želimo človeško življenje. Očitajte nam, da imamo razne ugodnosti napram drugim državnim uslužbenim. Vprašamo Vas kakšne ugodnosti? Da smemo trdo delati, in na debelo požirati prah, ob deževnem vremenu pa lahko gazimo blato v raztrganih čevljih in slabi obleki ter lahko nastavimo usta blagodejnemu dežju. Kaj ne, to so tudi ugodnosti? Da smo prejšnje čase dobivali dežne plače in čevlje, cesar sedaj ni, to so tudi ugodnosti, kaj ne? Ako država skrbi za toliko vojaštva, ali bi ne mogla storiti tega za to malo število cestarjev? Očitajte nam, da se lahko pečemo na deželi s poljedelstvom in obrtjo. Povemo Vam, da bi se radi pečali, ako bi nam dopuščal čas, oziroma služba, in ako bi se polje lahko dobilo v najem. Gotovo je, da je vsak izmed nas prisiljen, se pečati s poljedelstvom. Koliko pa to danes stane: zemlja, delo, živina — o tem se lahko prepričate, ako Vam ni znano. Končno Vam predložimo kratek pregled današnjega stanja, in stanja pred vojno, ter si ne mislite, da znate samo Vi računati, ampak mi tudi, zato želimo pravice v Jugoslaviji za vse. Zatorej približni pregled: Pred vojno je stal po današnjem stanju krompir 1 ška 1 K, danes 100 K, moka za kruh 24 vin., danes 12 K, obleka (druk) 70 vinarjev, danes 35 K, obutje trpežno 20 K, danes 500 K; skupaj prej 21.94 K, sedaj 647 K. Torej vse približno 29 krat dražje kot pred vojno. Cesar samec pa dobi približno 8 in pol krat več. Po valutnem kursu velja danes ameriški dolar 170 K, torej 36 krat več. Ako imam temeljne plače z dvema letnicama 66 K

krat 36 je 2376 K. Radovedni smo, kaj bo odgovorilo ministrstvo za gradbe v Beogradu. Videli bomo ali smo svobodni jugoslovanski državljani, ali le podjarmljeni tlačani? Cesar.

Služkinja.

POSELSKA PISARNA.

Zveza služkinj otvori 12. t. m. v Krekovi prosveti na Poljanski cesti v Alojzijevejšči poselsko pisarno, ki bo dajala služkinjam navodila in pojasnila ter izvrševala posredovanje služb za svoje članice.

Mnogo deklet pride z dežele v Ljubljano iskat službe, pa se ne znajo kam obrniti. Sprejemo vsako službo, če je zanje ali ne. Pogosto pridejo v take družine, ki iz gotovih vzrokov iščejo samo novinke in služijo tam za malenkostno plačo. Neredko zaidejo taka dekleta v slabe družbe in se popolnoma skvarijo, dogode se celo slučaj, ko pridejo neizkušene mladenke v roke sleparjem. V Ljubljani je sicer tudi še par drugih privatnih posredovalnic za poselske službe. Toda pri teh iščejo njihovi lastniki le zase dobička, za usodo služkinj se pač ne morejo brigati. Zveza služkinj hoče za svoje članice nekako monopolizirati vse posredovanje služb, da bo tako lažje skrbela za njihov dobrobit.

Vsaka služkinja, ki pride v Ljubljano, oziroma ki v Ljubljani išče nove službe, naj se torej zgleda v poselski pisarni v Alojzijevejšči. Novinke, ki prihajajo iz dežele, in one, ki prihajajo iz drugih mest, naj prinese s seboj spričevalo svojega dušnega pastirja, da so v resnici poštene in zanesljive. Zveza služkinj nikakor ne more prekrbovati služb tistim, ki delajo sramoto poštenim služkinjam. Tovarišice v Zvezi služkinj svoje članice v Ljubljani že več ali manj same poznajo, za zunanje pa moramo na vsak način imeti kaka spričevala, da smo lahko prepričani, da poštenim družinam pošljemo le poštene služkinje.

Na vso javnost pa se obrača Zveza služkinj, naj se družine, ki iščejo služkinje, obračajo na našo pisarno, ki jim bo skušala preskrbeti res zanesljivega posla. Vse pa, ki imajo kaj smisla za dobro ureditev poselskega vprašanja, prosimo, naj pouče služkinje, ki morda same tega ne boro, o njihovi poselski pisarni.

Pismom, v katerih se zahteva pojasnil, naj se prilože znamke za odgovor.

Zveza služkinj ima danes ob 8. uri zvečer sejo v pisarni Jugoslovanske strokovne zveze — Jugoslovanska tiskarna II. nadstropje. Tem potom vabimo vse odbornice, da se seje gotovo udeleže. Predsednica.

Službe išče več služkinj, kuharic in sobaric. Več se poizve za sedaj v pisarni Jugoslovanske strokovne zveze, Jugoslov. tiskarna II. nadstropje.

Sprejme se postrežnica, starejša ženska, ki bi bila kot varuhinja pri dveh otrokih in sicer samo čez dan. Več se poizve za sedaj v pisarni JSZ, Jugoslov. tiskarna II. nadstropje.

Sprejme se starejša služkinja, ki bi bila pri otrokih in bi pomagala pri gospodinjstvu. Več se poizve v pisarni JSZ, Jugoslov. tiskarna II. nadstropje.

Uradniške vdove.

Uradniške vdove in sirote. Poverjenstvo za socialno skrbstvo je iz sklada za prehrano nakazalo J. S. Z. 6000 K, da jih zveza razdeli med uradniške vdove in sirote. V ta namen sklicuje Jugoslovanska Strokovna Zveza sestanek uradniških vdov in sirot v soboto dne 10. aprila ob 3. uri popoldne v šenjakovski »Prosveti«. Interesirane članice pozivamo tem potomi, da se sestanka gotovo udeleže.

Aprovizacija.

a Mesne karte. »Vnovčevalnica za živino in mast« je v Uradnem listu koncem februarja objavila, da naj vsi uradi pošljejo izkaze uslužbencev z navedbo družinskih članov t. j. žene, otrok nad 3 leta in posla. Sedaj, ko se izdajajo karte, pošiljajo naknadno številni uradi izkaze in še ti so po večini nepopolni. Vsled teh neprilik izstavitelj legitimacij skoro onemogočeno, ker stranke zahtevajo takoj nakazani, ker ne vedo, koliko posla tako delo povzroča. Toliko javnosti v pojasnilo, da ne bodo stranke mnenja, da je »Vnovčevalnica« v tem pogledu kaj zakrivila.

Narodno gledališče.

Opera.

8. aprila četrtek: »Žongler«. Abonement E.

Drama.

8. aprila četrtek: »Vrag«. Abonement izven urad. pred.

Odgovorni urednik Jože Rutar.

Izdajatelj konzorcij »Večernega lista«.

Tiska »Jugoslovanska tiskarna« v Ljubljani.